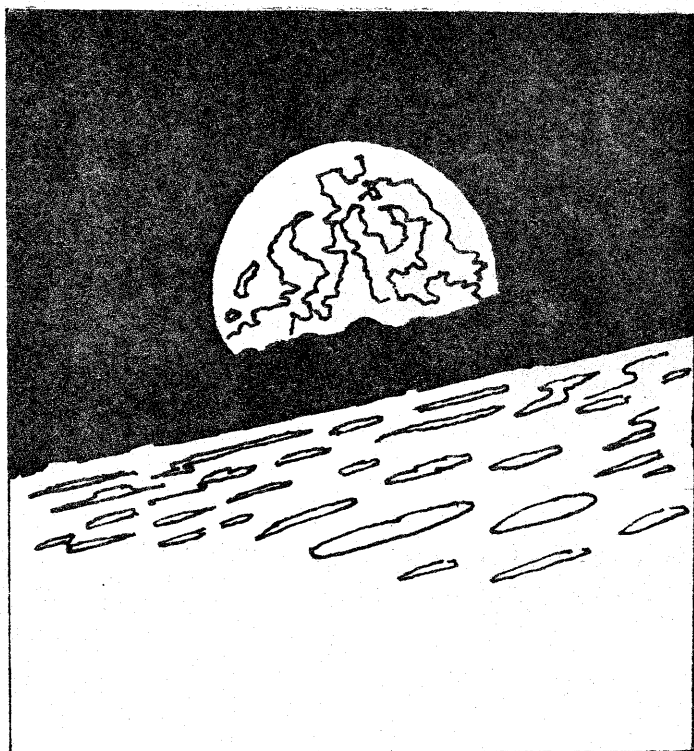

IISALMEN LUONTOUUTISET

Iisalmen Luonnon Ystävien Yhdistys ry

1/86

IISALMEN LUONTOUUTISET
1/1986 huhtikuu

Toimituskunta:

Jaakko Laasanen, vastaava toimittaja
Eero O. Antikainen
Kai Jäderholm

Kansikuva ja piirrokset:
Veli-Matti Löhönen

Iisalmen Luonnonystävien Yhdistys ry

1/86

S I S Ä L T Ö

Sisällysluettelo	1
Iisalmen Luonnon Ystäväin Yhdistys ry:n hallitus ..	2
Ympäristölautakunnat	3
Tunnetteko raunioyrtit ?	4
ILYY:n tahtijaosto kutsuu	6
Kansalaisopisto lintuharrastusasialla	8
Kesyynytynyt metso Koljonvirralla	8
Alli, arktiksen asukas	9
Hirvi runsastunut metsänhoidon vaikutuksesta	11
Lintuasemasta luontoasemaksi	13
Euroatlas käynnistyy myös Ylä-Savossa	17
Tarvitsemme valppautta säilyttääksemme Iisalmen luonnon nykyisellä tasolla	18
Fil. tri Uolevi Skarén 50-vuotta	22
Kirkasääniset, viheltävät taviokuurnat	23
Harvinainen humalanvieras Ylä-Savossa	24
Varis lumikätköllä Iisalmessa	25
Matti Tallgren 50-vuotta	26
Miksi joulukuusi kukkii ?	28
Ylä-Savon luontoleiri Rautavaaralla	29
Mustarastas talvehti Iisalmessa	29
Pähkinähakki, nimeltään "moukarimies" ja kumppanit	30
Välimerenmaiden ilmaston pääpiirteistä pohjana niiden kasvillisuudelle	33
Kasvillisuudesta talvisateiden ilmaston alueella ..	35
Botanisti välimeren maisemissa	37
Haahkankatuko Iisalmessa ?	39
ILYY:n jaostot	40

IISALMEN LUONNON YSTÄVÄIN YHDISTYS RY

Hallituksen jäsenet

Puheenjohtaja, fil. tri Eero Antikainen
Rinteentie 28
74130 IISALMI puh. 223 07

Sihteeri, sairaanhoitaja Kai Jäderholm
Viitaanpiiri 20
74999 IISALMI puh. 641 99

Rahastonhoitaja/jäsenasiat
yli-insinööri Viljo Åberg
Satamakatu 3 B
74100 IISALMI puh. 213 07

lehtori Matti Tallgren
KP 23/23 Punahovi
74120 IISALMI puh. 228 08

nuorisotoimenjohtaja Jaakko Laasanen
Laaksotie 11
74120 IISALMI puh. 226 91

autonkuljettaja Martti Järnfors
Tervakankaanpiiri 17 B
74120 IISALMI puh. 230 94

lehtori Sirkka Immonen
Kotipolku 24
74100 IISALMI puh. 242 83

kaupungingeodeetti Erkki Väisänen
Haukiniemenkatu 19
74100 IISALMI puh. 213 86

opiskelija Ari Timonen
Antinkatu 4 B
74120 IISALMI puh. 260 64

Kunniapuheenjohtaja
lääkintöneuvos, fil. tri/h.c. Arvi J. Huuskonen

Kunniajäsen
maanviljelijä Martti Savolainen

YMPÄRISTÖLAUTAKUNNAT

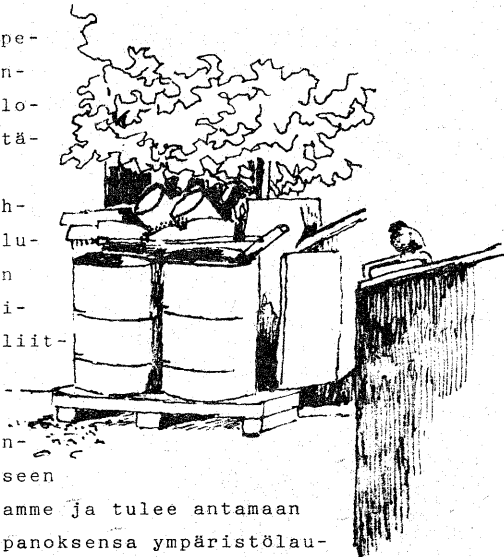
Maamme hallitus antoi 24.1.1986 eduskunnalle esityksen laiksi koskien kuntien ympäristönsuojelun hallintoa. Lakiesityksen mukaan kunnan tulee alueellaan edistää ja valvoa ympäristönsuojelua siten, "että luontoa ja muuta ympäristöä suojelemalla, hoitamalla ja kehittämällä turvataan kunnan asukkaille terveellinen, viihtyisä ja virikkeitä antava elinympäristö. Uudessa ympäristölaissa on yleissuunnittelu säilytetty kunnallishallituksen tehtäväksi. Se myöskin johtaa "toimia ympäristönsuojelun huomioon ottamiseksi kunnassa".

Mikäli kunnan asukasluku on yli 3000, ympäristönsuojelutehtävien hoitamista varten on kunnassa oltava erityinen ympäristönsuojelulautakunta. Pienissä kunnissa tehtäviä voi hoitaa muu lautakunta tai kunnanhallitus itse. Lautakuntaan voidaan asettaa jaostoja. Ympäristönsuojelulautakuntien tehtävänä on huolehtia ilmansuojelulaissa, jätehuoltolaissa, vesilaisissa sekä muissa laeissa sen hoidettaviksi säädetyistä tehtävistä. Laki astuu voimaan 1.10.1986.

Ympäristöministeriö, lääninhallitusten ympäristönsuojeluosastot ja eri luonnonsuojelujärjestöt tulevat järjestämään uuden lain tiimoilta tiedotus, neuvottelu- ja koulutustilaisuuksia, joissa ympäristötyötä pyrittäneen vauhdittamaan. Joillakin paikkakunnilla, mm. Iisalnessa, on jo ehätetty asettamaan lautakunnan tarpeellisuus kyseenalaiseksi. Meillä ei muka ole ympäristöongelmia.

Onneksi ei ole suurongelmia. Kuitenkin on paljon vaalittavaa, hoidettavaa, suojeltavaa ja säilytettävää. Resurssien puutteessa ei moniin ongelmiin ole voitu aikaisemmin puuttua. Nyt on käytettävissä uusi voimavara, resurssi. Toivottavasti sitä ei tulpata jollakin passiivisella vesilautakunnalla, jonka nimi vain muutetaan ympäristönsuojelulautakunnaksi.

Toivottavasti poliittisin perustein valittavan lautakunnan jäseniksi valitaan ekologiasta kiinnostuneita, tietäviä ja aktiiveja toiminnan ihmisiä, jotka ympäristösihteerin/-päällikön valmistelu- ja työstämisvoimaa käyttäen hoitavat hyvin ja tasapuolisesti ympäristönsuojeluun liittyvät tehtävät.

ILYY on suurella mielenkiinnolla seurannut lakiesitykseen johtanutta prosessia maassamme ja tulee antamaan mahdollisuuksiensa mukaan panoksensa ympäristölautakunnan työn tukemiseksi Iisalmessa.

Eero Antikainen

TUNNETTEKO RAUNIOYRTIT ?

Rohtoraunioyrtti (*Symphytum officinale*) on vanha lääkekasvi, joka pysyy sitkeästi entisellä viljelyspaikallaan ja pystyy leviämäänkin. Se onkin varsinaisesti kaupunkien ja asutuskeskusten kasvi, joskin koko maassa harvinainen. Iisalmessa se on kotiutunut joillekin vanhoille omakotitalteille ja niiden ympäristöön.

Alunperin sitä tavattiin n. 20 vuotta sitten Putkinotkon torpan alueella, nykyisen Sairaalakadun varrella, josta se lopulta hävisi kadun rakentamisen yhteydessä. Samoin se hävisi tonttien uudelleen rakentamisen yhteydessä Yrittäjän tein varresta. Kaupungista se ei sentään ole kokonaan hävinnyt, pikemminkin se on lisääntynyt. Syksyllä 1984

löytyi melkoinen kasvusto Kihmulasta vanhan tunkion alueelta tonttien ulkopuolelta ja ainakin Kivirannantie 19:ssä se on kasvanut useammassakin paikassa.

Rohtoraunioyrtti on kookas, jopa yli metrinkin korkuinen ja karkeakarvainen. Se kuuluu lemmikkikasvien heimoon, minkä huomaa jo lemmikkimäisestä kiehkuraisesta kukinnosta, joka kuitenkin lemmikin kukkaan verrattuna on jättiläiskokoinen. Kasvin päämuodolla kukat ovat sinisiä, mutta Iisalmessa tavataan vain valkokukkaista muotoa. Kukinta alkaa jo alkukesästä, mutta jatkuu vielä syyskuusakin.

Rohtoraunioyrtin juurista keitettiin ennen lääkettä, jolla hoidettiin vatsatautia ja verenvuotoja ja erikoisesti sillä katsottiin olevan parantava vaikutus luunmurtumiin. Kansan keskuudessa on kasvia kutsuttu myös mustajuureksi, vaikka oikeastaan mustajuuri-nimi on vakiintunut vallan toiselle kasville. Onpa rohtoraunioyrtille annettu sellainenkin vähän iljettävä nimi kuin räkäjuuri. Kun näet kasvin juurta keitetään, tulee siitä hyvin limainen, Raunioyrtti-nimen se on saanut sen vuoksi, että sitä on usein tavattu juuri vanhojen rakennusten raunioilla jäännöksenä entiesestä lääkekasvin viljelystä.

Rohtoraunioyrttiä on aikoinaan käytetty myös karjan- ja kananrehuna, samoin kuin sille läheisiä lajeja, tarharau-
nioyrttiä (*Symphytum asperum*) ja ruotsinraunioyrttiä (*Symphytum uplandicum*), joista edellisellä on vaalean siniset kukat ja jälkimmäisellä tummanpunaiset. Kaikkia kolmea raunioyrttilajia pidetään nykyisin koristekasvina. Ne eivät vaadi mitään erikoista hoitoa, vaan hoitavat monivuotisia ja vahvajuurakkoina kasveina itse itsensä.

Viljo Åberg

ILYY:N TÄHTIJAOSTO KUTSUU

Maapallollamme ollaan teknillis-tieteellisessä kehityksessä päästy jo niin pitkälle, ettei ihminen ole enää sidottu maahan, vaan avaruuteen voidaan lähettää ei vain laitteita vaan ihminen itse voi avaruuteen rakennetuilta asemilta suorittaa välitöntä havainnointia. Näin saadaan parempia ja "selvempiä" tuloksia, kun havainnot voidaan suorittaa maapallon ilmakehän ulkopuolella. Seuraavassa pari esimerkkiä:

- on tutkittu mm. aurinkotuulta ja sen erästä paljain silminkin näkyvää ilmiötä, revontulia
- avaruudesta tulevaa röntgensäteilyä, joka lienee peräisin paljon puhutuista mustista aukoista, eli siitä kun suuri-massainen tähti luhistuu niin tiiviiksi, ettei valokaan jaksa paeta sen pinnalta.

Tietenkään me emme ILYY:n tähtijaosossa rupea sanan varsinaisessa mielessä tutkimaan mitään edelläkuvatuista asioista, vaan ainoastaan harrastamaan ja seuraamaan alan kehitystä jaoston kokouksissa pidetyissä esitelmissä, alustuksissa ja tekemällä retkiä paikkakunnille, joissa on tähtitorni kaukoputkineen.

Kokouksiin voidaan ja pitääkin silloin tällöin pyytää alan asiantuntijoita esitelmöimään, mutta on kai lähde- vä siitä, että jaoston jäsenet itse kukin vuorollaan alustavat keskustelun aiheen pidettäviin jaoston kokousiltoihin. Lähdeaineistoa on useimmalla kotonaan (tietokirjallisuus) ja kaupungin kirjastossa on lainaamalla mahdollisuus saada tiedon jyväsiä esitelmän tai alustuksen pohjaksi.

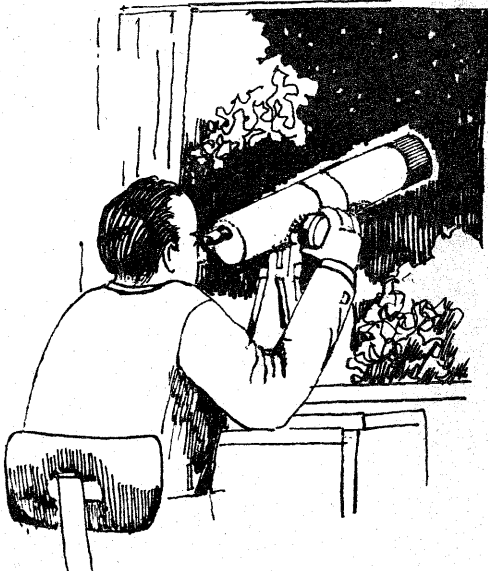
Seuraavaksi lainaus uudesta Pikkujättiläisestä, missä mielestäni nasevasti selvitetään lukijalle aurinkokuntamme kokovertailu: "Jos aurinko olisi meloni, pari jalkaa läpimitaltaan, olisi Jupiter appelsiini, Saturnus pienoisomena,

Neptunus iso kirsikka, maapallo papu ja Venus vihreä herne. Mars olisi iso nuppineulan nuppi, Merkurius sinapin siemen, Juno, Xeres, Vesta ja Pallas vain hiekanjyväsiä."

Juuri tätä kirjoitettaessa luin päivän lehdestä uutisen, missä kerrottiin Neuvostoliiton lähettämästä uudesta tutkimusaluksesta, jossa on mm. tähtitieteellisiä kohteita. Oli suuri tappio tieteelle, kun Yhdysvaltain viimeinen sukkulalento epäonnistui ja kävi niin kuin kävi. Kestää varmasti jonkun aikaa ennenkuin seuraava sukkula lentää ja vie uusia tutkimuslaitteita avaruuteen.

Tähtitiede tukeutuu tulevaisuudessa yhä enemmän ja enemmän avaruuslentojen antamaan tietoon, koska sillä tavalla päästään "läheemmäksi" tutkittavaa kohdetta, vieläpä mennä itse kohteeseen niinkuin tapahtuu lähitulevaisuudessa, kun miehitetty lento Mars-planeetalle toteutuu.

Runsasta harrastajajoukkoa toivoen
Lauri Ryyänen

KANSALAI SOPISTO LINTUHARRASTUSASIALLA

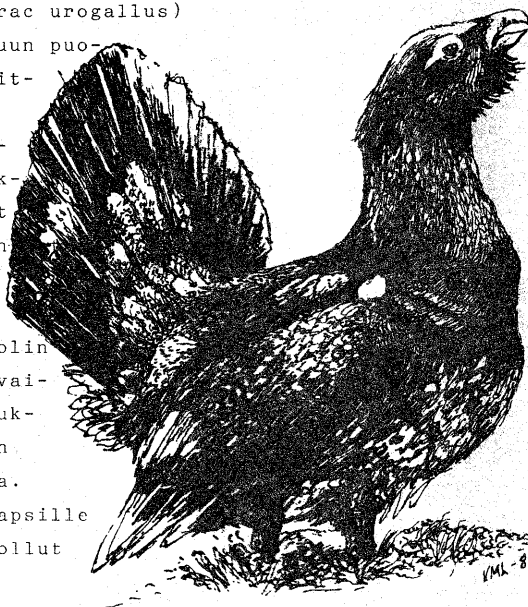
Kansalaisopiston lintukurssi tekee kaski maastoterkeä, joilla pyritään kehittämään lintujen määritystaitoa. Ohjaajana toimii Kai Jäderholm, jolle ilmoittautumiset. Määritysretkille voivat osallistua kaikki halukkaat. Ensimmäinen retki on 26.4., kokoontuminen klo 6.30 myöhemmin ilmoitettavassa paikassa, ja toinen 14.6., josta ilmoitetaan tarkemmin kesäkuun alussa.

Saukkotutkimus jatkuu ja kaikki havainnot saukoista ilmoitettava Uolevi Skarénille tai Janne Kumpulaiselle. Kevään jälkiseuranta tapahtui 15. - 16.3.

KESYYNTYNYT METSO KOLJONVIRRALLA

Komea ukkometso (Tetrac urogallus)

on asustanut maaliskuun puolivälin paikkeilla pitkähkön ajan Koljonvirran (Oulun ja Kiuveden) tien risteyksessä. Metso on ollut niin kesy, että se on antanut jopa koskettaa itseään. Lintu näyttää päällisin puolin terveeltä, mutta on vaikea sanoa sen poikkeuksellinen esiintyminen aivan tien tuntumassa. Kouluun kulkeville lapsille metson tuttavuus on ollut kuitenkin mieluinen.

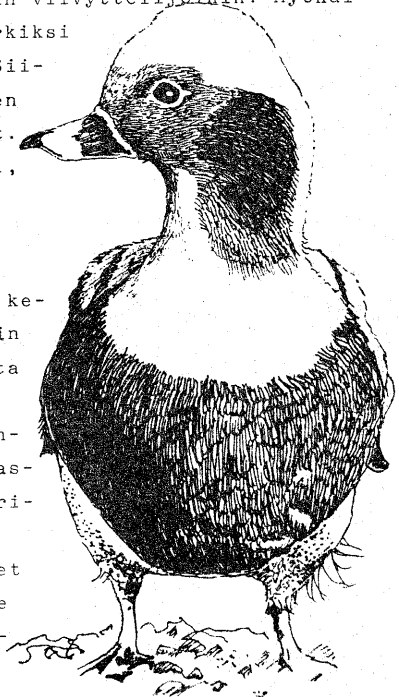

ALLI, ARKTIKSEN ASUKAS

Joulukuun alussa 1985 oli tuntematon vesilintu saatu kiinni Iisalmen Laidinmäessä ja toimitettu hoitoon. Lintu oli ollut huonossa kunnossa - kuolikin sitten ja kuolleena toimitettiin allekirjoittaneelle. Lintu osoittautui alliksi (*Clangula hyemalis*), naarasyksilöksi.

Kysymyksessä oli ilmeisesti muuttomatalla oleva lintu, jonka alkuperä voi olla esimerkiksi Pohjois-Venäjän tundra seuduilla. Meillä Suomessa pesii vain pieni allikanta tunturi-Lapin ylängöillä, koivuvyöhykkeessä (v. Haartman ja muut 1969: Pohjolan linnut, s. 91 - 95). Allien syysmuuton huippu ilmenee Etelä- ja Keski-Suomessa lokakuussa, mutta päättymisajankohta on epämääräinen. On paljon mahdollista, että nyt menehtynyt ja ILYY:n kokoelmiin sijoitettava yksilö kuuluu tällaisiin viimeisiin viivytelijiäihin. Myöhäisimpiä havaintoja edustaa esimerkiksi 10.12.1931 löytö Pieksämäeltä (Siivonen 1936: Havaintoja Pieksämäen linnustosta, Kuopion Luonnon Yst. Yhdistyksen Julkaisu, Sarja B, 1, nro 9.

Alleja muuttaa suurin joukoin Suomenlahden rantoja seuraillen keväisin itään ja syksyllä takaisin länteen. Syksyisin näitä kauniita lintuja metsästettiin ahkerasti ulkosaaristossa. Metsästys tapahtui kuvilta, joille allit hanakasti tulivat. Metsästysretket suoritettiin moottoriveneellä, jolla oli souluvene hinauksessa. Retket kestivät tavallisesti pari kolme päivää. Kuvat asetettiin kallio-

Saarten ja luotojen rannalle ampumamatkan päähän ja metsästäjät olivat "passissa" kallion syvennyksissä, telttakan-kaista tehdyissä katoksissa. Saaliit olivat runsaita.

Alleista valmistettiin paisteja ja myöskin keittoja. Alleja riiputettiin ensin ainakin vuorokausi. Sen jälkeen ne siivottiin ja keitettiin, jolloin niistä hävisi Jäämeren lintujen voimakas "traaninmaku". Vasta sitten valmistettiin patapaisti. Ennenvanhaan, kun ruokaa oli niukasti, kerrottiin vielä paistin luistakin valmistetun keittoja. Näin kertoi Tora Åberg, joka pikku tyttönä on joka syksy syönyt allipaistia Espoossa. Paistia pidettiin siellä tosiaan suurena herkkuna.

Pieni määrä alleja muuttaa halki Suomen Iisalmen kautta keväällä pohjoiseen ja myöhäissyksyllä takisin etelään. Kirjoittajista Viljo Åberg on ollut mukana allijahdissa Porovedellä syksyn viimeisillä avovesillä.

Alli on oikeastaan aivan tyhmän rohkea lintu, joka ei paljonkaan pelkää ihmistä. Parvi ei vähällä lähde lentoon, vaan yrittää päästä uimalla pakoon. Metsästäjä pääsee kovasti soutamalla ampumamatkan päähän ja vasta sitten ensimmäisestä laukauksesta parvi pyrähtää lentoon.

Alli on vieläkin merkittävä riistalintu Suomenlahden ulko-saaristossa. Täällä sisämaassa sitä harvoin metsästetään.

Viljo Åberg ja Eero Antikainen

HIRVI RUNSASTUNUT METSÄNHOIDON VAIKUTUKSESTA

"Hakkuutoimien aiheuttamista muutoksista riistakantoihin on voimaperäistyvän metsätalouden aikana esitetty toisistaan vaihtelevia käsityksiä." (Säisä, P. 1963: Havaintoja metsänhoidon vaikutuksesta riistakantoihin. - Suomen Riista 16:120 - 127)

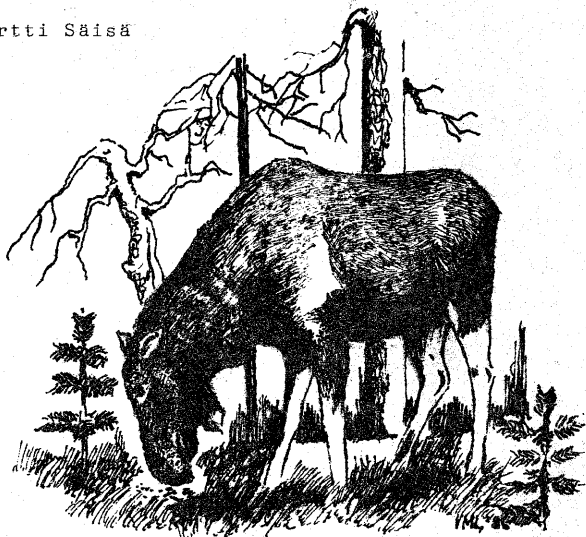
"Iisalmen kaupungin hallussa on Oulun ja Kuopion läänin rajamailla, Kajaanin maalaiskunnassa ja Vuolijoen läänin rajasta noin 7 kilometriä pohjoiseen kaksi tilaryhmää noin 10 kilometrin etäisyydellä toisistaan. Alueet ovat luonteeltaan ja metsiltään samankaltaisia (kokonaispinta-alat 865 ja 1074 ha). (Säisä, 1963) Yksi alueista hoidettiin nykyaikaisen metsätalouden mukaan 1959 - 62, kun taas toinen jätettiin koskemattomaksi. Riistahavainnot tehtiin molemmilla alueilla työmatkojen yhteydessä, joihin liittyi metsästys ampumalla ja koiraa käyttäen. Havainnot on keskityneet aikavälille 1.8. - 15.9." (Säisä 1963, Summary in English)

"Ensimmäisenä vuonna ennen hakkuita riistapopulaatiota olivat pieniä ja karkeasti samantasoisia. Parin vuoden kuluttua hakkuiden alkamisesta lintupopulaatiot, erityisesti teeri ja riekko alkoivat lisääntyä käsitellyillä aluilla. Metsopopulaatio lisääntyi myöskin, joskin vähemmän merkittävästi. Pyy taantui. Samaan aikaan kasvoi niinikään koskemattomilla kontrollialueilla riistalintujen määrä, mutta ainoastaan puoleen siitä mikä ilmeni hakkuualueella. Ruokinnasta johtuen molempien tilaryhmien jäniskannat ovat vahvoja. Otaksuttavissa on, että ruokinta vaikuttaa enemmän jäniskannan suuruuteen kuin metsän käsittely. Osatekijänä lienee myöskin mainittava jäniskannan voimakas kasvu kaikkialla, niin ettei selviä eroja juuri pääse syntymään." (Säisä 1963)

Metsien rakenne on tietysti kuluneiden yli kahdenkymmenen vuoden aikana muuttunut tehtyjen hakkuiden takia. Olen todennut, että silloiset päätelmäni ovat mielestäni oikeita metsäkanalintujen ja jäniksen suhteen.

Alueilla ei aikoinaan ollut talvikautena yhtään hirveä, mutta nyt on asia toisin; siellä lienee noin 3 hirveä/1000 ha. Tämä johtunee hirven järkevästä verotuksesta ja lisäksi taimikkoalueiden tarjoamasta ravinnosta.

Pertti Säisä

~~Tuulihaukka~~
 Varpus-
 Tuulihaukka (*Accipiter nisus*) on ollut Iisalmessa taajama-alueilla viimeisinä talvina yleisesti esiintyvä pikkuhaukka. Lintujaoston jäsenille soitetaan paljon haukan esiintymisistä pihojen lintulautojen liepeillä, ovathan ne hyviä ruokapaikkoja varpusineen. Tietooni on tullut kaksi tapausta, kun varpushaukan syöksyessä varpusen perässä, se on keihästännyt itsensä kuoliaaksi orapihlajan piikin lävistämänä. Näin kävi esim. Jokisen pihassa Peltosalmella.
 JL

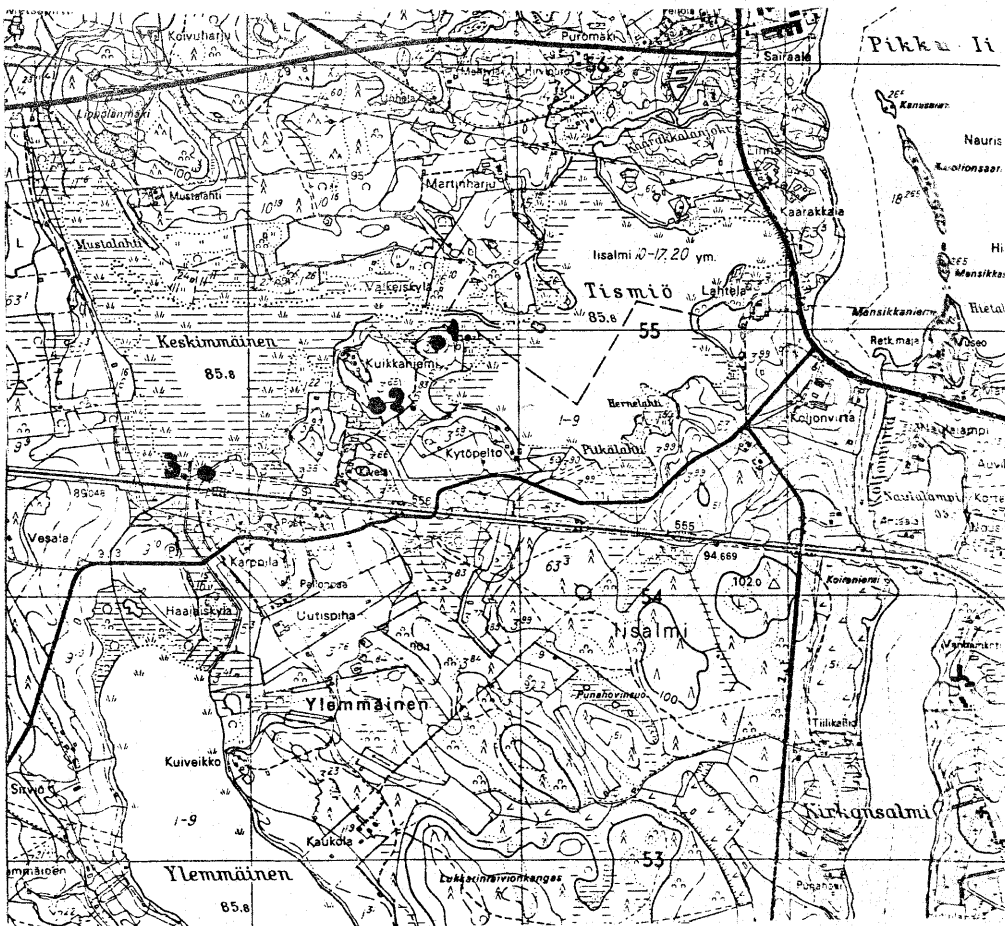
LINTUASEMASTA LUONTOASEMAKSI

Hyvin merkittävää osaa ILYY:n sekä Luontokerho Saperdan toiminnassa on aina merkinnyt lintuharrastus. Se on saanut harrastajia liikkeelle sekä yksittäin että joukkoina. Onpa usean harrastajan elämänuraksikin tullut luonnontieteilijän ura. Useat tutkimukset aina väitöskirjoja myöten kertovat harrastuksen korkeasta tasosta.

Saperdan piirissä on tavalla jos toisella yritetty saada myös joukkoja, varsinkin nuorten keskuudessa, lintuharrastukseen mukaan. Harrastuksen myötäähän on myös ollut helpompi saada joukot ymmärtämään luontoa ja sen kallisarvoista merkitystä yhä teknistyvämmässä ja rauhattomammaksi käyvässä elinympäristössämme.

Innustus lintuihin on Saperdassakin aaltoillut. Erään "aallonpohjan" aikana keksittiin piristysruiskeeksi perustaa lintuasema, tosin epävirallinen sellainen, Keskimmäisen järven rannalle, Ylemmäisen pysäkin maastoon. Paikka oli paras mahdollinen; ovathan alueen järvet, Ylemmäinen, Keskimmäinen ja Tismiö, maakunnallisesti merkittäviä lintujärviä sekä pesimälinnustonsa että niillä levähtävän muuttoajan lajistonsa vuoksi, Keskimmäinen on myös rehevänä, tosin hiljaa umpeenkasavana järvenä, kasvistollisesti merkittävä. Lintuasema toimi yhteisesti ILYY:n ja Saperdan ohjelmassa. Sijaintipaikka (vrt. kuva seuraavalla sivulla) oli aluksi Keskimmäisen ja Tismiön välisen väylän etelärannalla tiheässä pajukossa (kuvan kohta 1). Asema oli vuokratontilla. Myöhemmin hankittiin uusi asemarakennus, joka oli tarkoitus pitää tilapäisellä luvalla Kuikkaniemen länsirannalla (koh- ta 2). Vientivaikeuksien vuoksi asema kuitenkin "jäi" Kuikkaniemen eteläpuoliselle aukealle pajukon laitaan.

Lintuaseman 3 eri sijaintipaikkaa Iisalmen luoteispuolisen lintujärvien välissä

Aikaa myöten paikan tilapäisyys ja aseman kunnon heikkene-
minen monista korjauksista huolimatta "vaivasivat" Saperdaa
niin paljon, että päätettiin hankkia uusi asema ja sille
pysyvä paikka. Iisalmen kaupungin ja ILLY:n lintujaoston
sekä useiden muiden aatteellisten yhdistysten tukemina

uusi asema pystytettiin Saperdan 25-vuotisjuhluvuonna Valtion Rautateiltä vuokratulle tontille Keskimmäisen eteläpäähän itään siitä kohdasta, jossa Ylemmäisen ja Keskimmäisen yhdysväylä alkaa rautatien kohdalla (kohta 3). Paikka ei aivan vedä vertoja esim. kohdalle 1, mutta on kuitenkin tyydyttävä ja maantieltä helpohkosti saavutettavissa. Saperda on ehtinyt jo kalustaa aseman toimintaa varten.

Lintuaseman käyttö tehostuu. Sitä voidaankin käyttää monella eri luonnonharrastuksen ja -tutkimuksen alalla. Nyt etsitäänkin ja suunnitellaan lintuasemalle uutta ja monipuolista toimintaa. Tarkoituksena on neuvotella Keskimmäisen maanomistajien kanssa, jotta alueelle saataisiin luontopolku. Järviluonnosta kertova luontopolku sopisikin alueelle erittäin hyvin ja ihmiset oppisivat tuntemaan Keskimmäisen arvokasta luontoa. Lintuasema luontopolkuineen olisi myös erittäin hyvä retkikohde koululaisten biologianopetuksessa. Merkityllä reitillä eri luontokohteet olisivat helposti nähtävissä ja siten myös opittavissa.

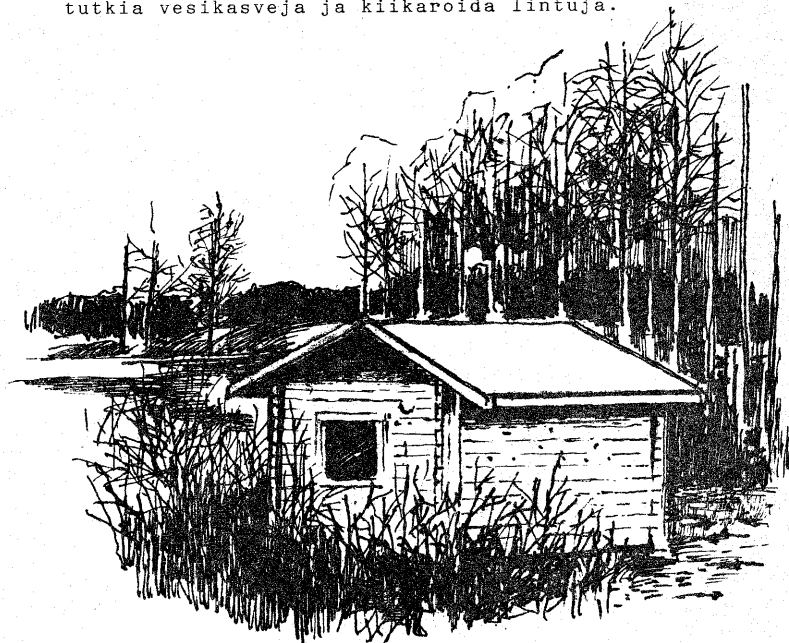
Koska Keskimmäinen on lintujärvi, on sinne suunniteltu pystytettäväksi lintutorni. Lintujen tarkkailulle tämä avaisi uudet mahdollisuudet, koska tornista voi tarkkailla samanaikaisesti laajaa aluetta järvestä. Varsinkin muotönhavainnoinnissa lintutorni on erittäin hyödyllinen. Mutta samoin kuin luontopolkukin, lintutornin saaminen Keskimmäiselle riippuu maanomistajista ja heidän suhtautumisestaan asiaan.

Jotta kuka tahansa voi käydä vierailemassa lintuasemalla, täytyy lintuasema olla avoinna tai kävijällä täytyy olla aseman avain. Koska avaimia ei voi jakaa kaikille, on ajateltu eräänlaista päivystyssysteemiä; lintuasema (ja luontopolku) olisi avoinna määrättyinä päivinä ja aikoina yleisölle ja silloin asemalla olisi joku luontoihminen. Tämä "päivystäjä" voisi neuvoa ja opastaa kävijöitä luon-

toasioissa. Se, kuinka usein asema olisi auki, riippuu vapaaehtoisten "päivystäjien" määrästä ja innokkuudesta, mutta ilmeisesti keväällä ja alkukesällä useimmin.

Lintuaseman ympäristö on oivallista maastoa kaikenlaiselle tutkimukselle. Tänä vuonna käynnistyy kolmivuotinen lintujen pesintäalueiden kartoitus, lintuatlas, ja Keskimmäiseltäkin tulee varmasti monia havaintoja siihen. Lintuatlaksessa Suomi on jaettu 10 x 10 km ruutuihin ja eri lintulajien pesintäalueet tutkitaan ruuduittain. Kunkin lajin pesintäalue saadaan siis ruutu ruudulta suuremmaksi kokonaisuudeksi.

Jo kauan on suunniteltu kartoittaa Keskimmäisen kasvillisuutta ja eläimistöä. Ilmeisesti jo tänä vuonna aloitetaan lintuaseman ympäristössä jonkinlainen tutkimus, jossa selvitetään alueen kasvitilannetta tms. Tutkimus- ja havaintokäyttöön on järven rannassa leveä vene, josta voi esim. tutkia vesikasveja ja kiikaroida lintuja.

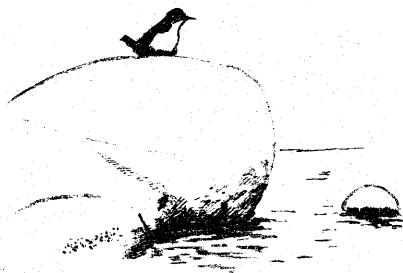
Keskimmäisen nykyinen lintuasema

Lintuasemalla on havaintokirja, johon merkitään tarkoin kaikki havainnot. Kirjasta niitä voi myöhemmin poimia eri tarkoituksiin. Erityistutkimuksille voi olla lisäksi omat lomakkeensa havaintojen keruuta varten.

Näyttää siltä, että lintuaseman toiminta monipuolistuu ja suuntautuu myös muuhun luontoon kuin pelkästään lintuihin. Lintuasemalle on ehdotettukin nimeä "luontoasema", joka ehkä sopisikin nimeksi paremmin. Lintuasema-nimi on jo kuitenkin perinteinen ja tuttu.

Lintuaseman tähänastisista vaiheista voi lukea lisätietoja SAPERDA-lehden 25-vuotisjuhlanumerosta 8/1984 s. 23 - 24 ssekä julkaisusta SAVON LUONTO 8/1976 s. 63 - 67. Luontoaseman tulevasta toiminnasta ja siihen mukaan tulosta saa lisätietoja esin. Saperdan puheenjohtajalta Ari Timoselta, puh. (977) 260 64 tai ILLY:n sihteeriltä Kai Jäderholmilta, puh. (977) 641 99.

Ari Timonen/Matti Tallgren

EUROATLAS KÄYNNISTYY MYÖS YLÄ-SAVOSSA

Koko Eurooppaa käsittävä pesimälinnuston selvittäminen, Euroatlas, käynnistyy tänä vuonna. Tarkoituksena on selvittää mahdollisimman hyvin koko pesimälinnustomme yhtenäisyyskoordiston 10 km ruutujen tarkkuudella. Pohjois-Savon Lintumiehet vastaavat Pohjois-Savon toiminnasta ja Ylä-Savon aluevastaavaksi on valittu Janne Kumpulainen, jolle voi ilmoittaa ruutuvarauksensa. Häneltä saa myös tarkemmat ohjeet.

Apulaiskaupunginjohtaja Pertti Mustonen vastaa luontokysymyksiin

TARVITSEMME VALPPAUTTA SÄILYTTÄÄKSEMME IISALMEN LUONNON NYKYISELLÄ TASOLLA

"Luonnon tila Iisalmessa on tätä nykyä kohtuullinen luonnonsuojelun huomioon ottaen. Meidän olisi kuitenkin oltava valppaita, että voisimme säilyttää luontomme tilan nykyisellä tasolla. Kun tiedämme tilanteen, osaamme varautua olemassa oleviin vaaratekijöihin," toteaa Iisalmen Luontoutisille myöntämässään haastattelussa apulaiskaupunginjohtaja Pertti Mustonen.

Esitimme hänelle muutamia luontoon liittyviä kysymyksiä, joista ensimmäinen kohdistui hänen henkilökohtaiseen suhteeseensa luontoon.

Apulaiskaupunginjohtaja Mustonen kertoi syntyneensä järvi-Suomessa Pielisen rannalla ja siellä lapsuutensa viettäneenä kasvaneensa luontoon ja sen läheisyyteen. Luonnon läheisyyden kokemisen hän sanoo olevan yksi hänen elämänehdoistaan.

Mustosen mielialaa luontoa kohtaa kuvaa myös se, että kun hän koulun ja opiskelun takia on joutunut kiertämään eri paikkakuntia, sanoo hän sisäisen kaipuunsa olleen silloinkin sinisten vesien ja vihreiden metsien ääreen.

Apulaiskaupunginjohtaja muistelee aikaa, jolloin hän muutti Iisalmeen suurehkosta kaupungista. Muuttoon oli vaikuttamassa tuo hänen mainitsemansa sisäinen kaipuu paikkaan, jossa on luonnonläheinen asuinympäristö. Hän vahvasti valintaansa Iisalmeen tuloonsa vielä sillä, ettei kysymyksessä ollut edes uralla etenemisen tarve, vaan pikemminkin päinvastoin.

Mitä mieltä apulaiskaupunginjohtaja Mustonen on Iisalmen luonnosta ja luontoon liittyvistä epäkohdista?

Hän kertoo asuneensa nyt yli 20 vuotta Iisalmissa. Hänen mielestään voimme olla tyytyväisiä siitä, että kaupunkimme elää melko hyvässä sopusoinnussa luonnon kanssa. Tämä tilanne olisi pystyttävä säilyttämään kaikkiin keinoin ennallaan ja joiltakin osin parantamaankin.

Huolestuttavimpana ilmiönä hän pitää vesitilannetta, koska sinänsä puhtaat ja kauniit vedet kaupungin ympärillä muuttuvat kesäisin ilmojen lämmitessä pahanhajuisen leväkeroksen peittäviksi. Hän on havainnut tilanteen jatkuvasti huonontuneen. Mustonen sanoo monen iisalmelaisen irvistellen kokeneen levän maun juomavedessään, mutta epämiellyttävän kokemuksen haisevasta vedestä ovat saaneet myös monet järveltä virkistystä etsivät.

Keskustellessamme urbanisoitumiseen liittyvistä asioista hän vastaa sen olevan kehitysilmiön, joka meidän on hyväksyttävä. Se on välttämättömyys toimeentulon, työpaikkojen, terveyden- ja sosiaalihuollon, koulutuksen ja muiden sivistyspalvelujen kannalta. Se voi olla tietenkin uhkatekijä luonnolle, ilmaisee haastateltavamme.

Iisalmella laaja-alaisena kaupunkina on hyvät edellytykset säilyttää tasapaino luonnon kanssa urbanisoitumista vastaan. Mustosen mielestä täällä ymmärretään luonnon merkitys ei ainoastaan tätä päivää vaan myös tulevaisuutta, elämän jatkuvuutta ja sen elinehtoja varten ja ihmisen viihtyvyystekijänä.

Ympäristöhallinto on uusi asia valtionhallinnossa ja ympäristölain vaatimat toimenpiteet ulottuvat myös kuntiin. Sen takia halusimme esittää apulaiskaupunginjohtaja Pertti Mustoselle kysymyksen, mitä mieltä hän on tästä uudesta organisaatiosta.

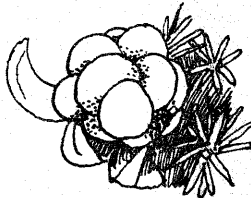
Hän tilittää asiaa näin: Ympäristönsuojelu on instituutiona uusi ja esiintulleet uhat korostavat sen merkitystä. Lainsäädäntöä ja ennenkaikkea valistusta ja asennemuutoksia tarvitaan sielläkin, missä uhka on vielä vähäinen. Mustosen mielestä organisaatiokysymyksestä voidaan olla monta mieltä. Lainsäädännössä valmistelun yhteydessä kunnalliset keskusjärjestöt toivoivat, että kukin kunta olisi voinut omien olosuhteittensa ja tarpeittensa mukaan päättää, perustaako se erillisen ympäristönsuojelulautakunnan vai liittääkö sen tehtävät jonkin olemassa olevan organisaation puitteisiin, mutta näin ei käynyt. Mustosen mielestä tämä valintaoikeus olisi pitänyt sallia, koska kunnissa on tällä hetkellä muutoinkin pakko pyrkiä välttämään uusia henkilöstömenoja ja harkittava, miten uusia asioita voitaisiin hoitaa entisin voimin.

Hän sanoo kokemuksen osoittaneen, että demokratia luo uutta burokratiaa. Uusi lautakunta tarvitse työrukkasensa ja on perustettava jälleen uusia virkoja. Lisäksi hänen mielipiteensä on, että lautakunnan valinnassa ei aina asiantuntemusta riittävästi arvosteta. Mustonen näkee asian niin, että ympäristölautakunnan tehtävät olisi voinut hoitaa terveyslautakunta ja sen valvontajaosto, joilla on käytävissä alan koulutuksen saaneita viranhaltijoita. Sen lisäksi tehtäviä olisi voinut delegoida tekniselle lautakunnalle. Mustonen toivoo uuden organisaation kuitenkin onnistuvan vaativassa tehtävässään ja sanoo: Tärkeintä ei ole muoto, vaan mitä saadaan aikaan.

Tiedustelimme lopuksi apulaiskaupunginjohtaja Mustoselta mieluisinta kokemusta luonnon parissa, johon hän vastaa: Olen vuosikymmenien ajan innokkaasti harrastanut kalastusta ja metsästystä, ei niinkään saalistuksen kannalta, vaan enemmän virkistysmielessä elämyksiä luonnosta etsien. Kokemuksiaan hän kuvaa näin: Ehkä pilkkiretki yksinäiselle rauhalliselle erämaaajärvelle Kuusamon kairoille kevätauringon paisteessa muuttavien joutsenten ja hanhien kuoroa ja muita luonnon ääniä kuunnellen tai retki kaukaiselle Ruijan tunturille, missä katseen seuratessa avaraa maisemaa tunturin lakea vaeltava porotokka kuvastuu taivasta vasten. Ne ovat elämän parhaita tähtihetkiä, joita toivoo ja odottaa uudelleen kokevansa. Tällaisia ovat ajatukseni silloin, kun on huolia eikä uni maita.

Mustonen kertoo liittävänsä ajatuksiinsa toivomuksen, että hänen kokemiaan luontoelämyksiä riittäisi myös tuleville sukupolville, joten luonnonsuojelun tärkeyttä voidaan peilata myös tätä taustaa vastaan.

Jaakko Laasanen

FIL. TRI UOLEVI SKARÈN 50-VUOTTA

Uolevin pitkä ja ansiokas luonnonharrastus alkoi jo hyvin varhain. Hänen innostava persoonansa on kannustanut nuoria luonnonharrastajia aina 50-luvun Helsingin Norssin Luontoseuran puheenjohtaja-ajoista aina tähän päivään, jolloin hän saavuttaa ns. miehen iän. Innostus ei ole kadonnut, vaan yhä uudelleen kumpuavana se löytää uusia uomia ja samalla nostaa nyt Iisalmessa nuoria saperdalaisia luonnonharrastuksen pariin. Vaikka viime vuosina ei Uolevi ole ILYY:n hallituksessa ollutkaan, on hän eräs yhdistyksemme tukipylväistä. Erittäin aktiivisena luonnontutkijana hän on kehittänyt toimintaamme monipuolisesti.

Onneksemme fil. kand. tutkinnon suorittettuaan Uolevi valitsi työpaikakseen Iisalmen tyttölyseon, jossa hän aloitti opetustyönsä syksyllä 1963, vakinainen vanhemman lehtorin virka tuli 1967. Koulu-uudistusten myötä siirtyi Uolevi 1974 Iisalmen lukioon biologian ja maantiedon vanhemman lehtorin virkaan. Tätä ennen hän oli saavuttanut korkeakouluopinnoissaan lisenssiaatin tutkinnon 1973. Työn ohessa jatkuneet opinnot huipentuivat 24.4.1980 saatuun tohtorin arvoon.

Vaikka Uolevi harrastaa kokonaisvaltaisesti luontoa, ovat kuitenkin pikkunisäkkäät pääkohteena. Eräs merkittävimmistä tapahtumista Uolevin tutkijan uralla lienee Kuhmosta 1957 löytynyt mustapästäinen. Siitä lähtien Uolevi on suunnannut vuositatin jo vakiintuneet tutkimusretket Peran-kämpälleen. Mustapästäisestä tuli myös tohtorinväitöksen aihe: Variation, breeding and moulting in *Sorex isodon* Turóv in Finland. Suururakkansa jälkeen tällä hetkellä päällimmäisiä tutkimuskohteita ovat metsäsopuli ja saukko, mutta mukaan mahtuu paljon muutakin mm. pöllöt.

Näin merkkipäivän yhteydessä haluaa ILYY kiittää Uolevia ja toivottaa jatkossa yhtä menestyksekkäitä päiviä kuin tähänkin asti.

KIRKASÄÄNISET, VIHELTÄVÄT TAVIOKUURNAT

Tämä talvi on ollut suotuisa marjansyöjälinnuille. Muistamme pihoissamme satapäiset ehkä tuhanteen yltävät tilhiparvet. Niiden joukosta ja myös erillisinä pikkuparvina luonnontarkkaaja saattoi havaita taviokurnia (*Pinicola enucleator*).

Ajoittain pihlajanmarjavuosina tavataan tätä hiljaista Lapin asukasta, erämaiden pesijää etenkin Pohjois-Suomessa, mutta myös etäämpänä etelässä. Iisalmissa taviokurna on tuttu vieras. Tänä talvena sitä on esiintynyt muutaman vuoden tauon jälkeen enemmän kaupunkin alueella syksystä aina helmikuun loppuun saakka.

Taviokurna on kottaraisen kokoinen, mutta muodoltaan pitkänomaisempi ja kirkasvärinen. Etenkin koiraan punainen puku pistää silmään. Naaraat ovat väriltään kellertäviä. Taviokurna muistuttaa kovasti käpylintua ja onkin sen sukua, mutta ilman selvää ristinokkaa. Se on luottavainen lintu. Aterioidessaan pihlajassa voi sitä tarkkailla aivan vierestä sen häiriintymättä. Tunnusomainen tapa taviokurnalla on kuoria jokainen pihlajanmarja ennen syömistään. Näin syöntialue peittyy pihlajanmarjan kuorista.

Eräänä talvena yksi taviokurnayksilö lensi lasiin Iisalmen kaupungintalolla ja vahingoittui. Talonmies Ari Väisänen, lintujen ystävä, vei sen toipumaan kaupungintalon pannuhuoneeseen, jonne sille tuotiin pesuvadilla pihlajanmarjoja ja juotavaa. Arvatkaapa millainen oli syömisen jälkeen huone ystävämmä toivuttua, jolloin marjat alkoivat kelvata. Se roiskoi marjojen kuoret ympäri huonetta.

Lintu toipui. Rengastimme sen ennen vapautteen laskemista. Arilla oli tietenkin ylimääräinen siivoaminen, mutta tärkeintä oli veijarimme tervehtyminen törmäyksestä aiheutuneista vammoista.

Tämän talven taviokuurnista on minulla toinenkin henkilökohtainen kokemus. Talomme ikkunan edessä on pihlaja, joka kantoi punaisen pihlajanmarjatakaan ennen tilhien ja taviokuurnien saapumista. Ensimmäisenä leutona talvipäivänä pesin talomme ikkunoita ulkoa päin, kun huomasin taviokuurnien käydessään roiskineen ikkunan punaiseksi marjankuorista. Siinäpä oli minullakin ylimääräinen työ saada lasi puhtaaksi kuivettuneista marjanjätteistä.

Enimmäkseen taviokuurnat ovat hiljaisia aterioillaan, mutta joskus ne päästävät kuuluville pitkän vihellyksen. Tänä talvena olen havainnut monia kertoja lentäviä, 5 - 15 yksilön taviokuurnaparvia ja havainnon olen tehnyt viheltävän äänen perusteella. Äänet ovat kirkkaita, sointuvia vihellyksiä, joita säestää pehmeämmät ja heikommat pulputukset. Tätä tunnelmaa kuvaan mielelläni vaikkapa "sydäntalven eksootikaksi".

Jaakko Laasanen

* * * *

HARVINAINEN HUMALANVIERAS IISALMESSA

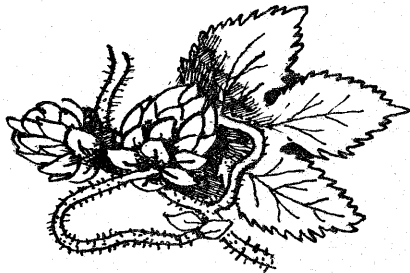
Iisalnessa tavattiin v. 1985 täällä Ylä-Savossa harvinainen kasvi, humalanvieras (*Cuscuta Europaea*). Se kasvoi rehevässä Tajakan pihapiirissä Porosuolla. Humalanvieraan nimi oli vanhoissa kasvioissa humalavieras, mutta kun se tuo mieleen vallan muuta kuin kasveja, niin nykyään on nimeen liitetty tuo n-kirjain. Parantiko se sitten paljon siitä, se on sitten taas asia erikseen.

Humalanvieras on täyslöinen, jolla ei ole lainkaan lehtiä eikä lehtivihreitä. Se kiertyy isäntäkasvin ympärille ja imee siitä ravinnon. Tässä mielessä kasvi on tosiaan isäntäkasvin vieraana, oikeastaan kutsumattomana vieraana eli kuokkavieraana, joka elää vielä koko ikänsä isäntäkasvin kustannuksella. Isäntäkasvina tunnettiin aikaisemmin yleis-

sesti humala, mutta nykyisin hyvin usein nokkonen, ja kasvista onkin käytetty myös nimeä nokkosenvieras. Monet muutkin kasvit kelpaavat sille isäntäkasviksi. Tajakalla humalanvieras oli keitoutunut herukkapensaaseen.

Humalanvieras on yleinen Etelä- ja Lounais-Suomessa sekä Etelä-Hämeessä. Sielläkin se on viime aikoina jostain syystä harvinaistunut. Iisalimesta ei humalanvierasta ole aikaisemmin tavattu. Sen sijaan sitä on kasvanut harvinaisena Pielavedellä ainakin 1940-luvulla. Varhaisin löytö Kuopiossa on vuodelta 1906 ja onpa se kerran tavattu Kajaanista asti.

Viljo Åberg

VARIS LUMIKÄTKÖLLÄ IISALMESSA

Iltapäivällä 1.3.1986 varis laskeutui puistoalueeseen rajoitettavan omakotitalon tontin liepeillä Rinteentie 28 vastasataneelle lumelle ja alkoi luutia sitä nokallaan. välillä "lumityöntekijä" siirtyi muutaman askeleen sivuun ja jatkoi työtään. Tällä tavoin tuli puhdistetuksi vastasataneesta, pehmeästä, n. 5 - 7 cm paksusta kerroksesta noin neliömetrin ala. Ja kas vain, lumesta löytyi ruokapala, jonka löytäjä sieppasi oitis nokkaansa ja lensi pois. Ruokapala oli joko piilotettu edellisenä päivänä lumeen varastoon tai se oli vahingossa pudonnut kuljetusmatkalla lintujen ruokintapaikalta.

Lumikätkön löytymisoperaatio osoittanee joka tapauksessa varislintujen hyvää muistikykyä ja nokan oivallista käyttöä erilaisiin tehtäviin. Lähes vastaavanlaisen tapauksen ole aikaisemmin todennut harakalla samalla piha-alueella (Antikainen 1985: Iisalmen luontouutiset 1/85, s. 20).

Eero Antikainen

MATTI TALLGREN 50-VUOTTA

Iisalmen Luonnon Ystävien Yhdistyksen ydinjoukkoon kuuluva lehtori Matti Tallgren täytti 50 vuotta 2.4.1986

Matti Tallgren on työskennellyt biologian opetuksen ja harrastustyön parissa Iisalmessa jo 1960-luvun alkupuolelta saakka, jolloin hän valmistui Turun yliopistosta. Välillä hän "pistäytyi" kuitenkin Lapinlahdella luonnonhistorian ja maantieteen opetustehtävissä palatakseen peruskouluun siirtymisen myötä jälleen Tallgrenien asuinpaikkakunnalle Iisalmeen, peruskoulun yläasteeksi muuttuneeseen Juhani Ahon kouluun.

MT on ollut erittäin aktiivisesti mukana ILYY:n toiminnassa aina sen "uuden tuelmisen" alusta (syksy 1970) saakka. Hänen panoksensa useankin seuramme harrastusalan ja niihin liittyvien toimintamuotojen hyväksi on ollut ratkaisevan tärkeää. MT on toiminut yhdistyksen hallituksessa koko kyneisen ajan rahastonhoitajana, varapuheenjohtajana vuo-

sina 1975 - 81 sekä 1982 edelleen jaostojen vetäjänä. Matin panos on tehnyt mahdolliseksi mm. hyönteis- ja kivijaostojen perustamisen. Kasviijaostossa ja kasvikokeelmien kartuttamisessa hän on tehnyt suuren työn järjestäen retkiä, organisoiden kasvikokeelmienlaittoa ja tieteellisten yhteyksien hoitoa. Seuran järjestämien yleisöretkien vetäjänä hän on osoittanut erinomaisen käyttökelpoisuutensa. Kaikki Matin vetämät tapahtumat ovat olleet erittäin antoisia ja huolellisesti valmisteltuja.

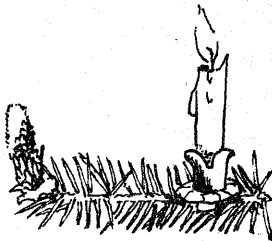
MT:n panosta ILYY:ssä voidaan myös kuvata yhdysmiehen roolilla. Hänen kytkentänsä ovat ulottuneet monille tahoille ja tuoneet ILYY:lle sangen suuren määrän erilaista etua. Toiminta Saperdan kuraattorina on yhdistänyt lukuisia toimintaprojekteja saperdalaisten kanssa tapahtuviksi, leijonajärjestöt ovat käyneet ILYY:n vieraina ja tehneet merkittäviä lahjoituksia. Matti on siirtänyt aktiivisuudellaan ympäristönsuojelullista tietoa ja toimintaa Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiristä, minkä hallituksessa hän on toiminut useita vuosia, ILYY:n ja koululaisten sekä leijonien keskuuteen. Kuopion läänin ympäristönsuojelun neuvottelukunnan varaedustajana hän oli vuosina 1976 - 81 ja vuodesta 1982 varsinaisena edustajana. Iisalmen kaupungin asettaman luontopolkutoimikunnan ja ns. luontomuseotoimikunnan jäsenenä MT on ollut vuodesta 1979 alkaen.

Merkittävistä ja monipuolisista ansioistaan luontotyön hyväksi Iisalmissa ja Ylä-Savossa Suomen luonnonsuojeluliitto myönsi ILYY:n 30-vuotisjuhlassa 1982 lehtori Matti Tallgrenille hopeisen ansiomerkin.

Kaikki luonnonystäväät ovat iloisia siitä, että ILYY:llä on ollut onni saada joukkoonsa ahkera, aikaansa seuraava ja syvällisesti luontotyöstä pitävä, kenttäekologina ja lajituntijana huippuluokkaan yltävä biologi, joka uhraa huomattavan osan vapaa-ajastaan luontoharrastukselle.

Suurella kiitollisuudella koko ILYY haluaa onnitella "miehen iän" saavuttanutta ja toivottaa hänelle edelleenkin intoa ja voimia uurastuksessa seuramme - ja yleensä PRO NATURA -työn hyväksi Savossa.

Eero Antikainen
Kai Jäderholm

MIKSI JOULUKUUSI KUKKII ?

Monessa perheessä ihmeteltiin viime jouluna, kun joulukuusi alkoi tosiaan kukkia. Oikeastaan kukat puhkesivat vasta joulun jälkeen uuden vuoden ja loppiaisen välissä. Kukista puhkesivat emikukinnot, jotka olivat pystyasennossa ja muistuttivat pieniä käpyjä kasvaen lopulta n. 3 cm pituisiksi. Väriltään ne olivat vaaleanvihreitä. Luonnossa kuusen emikukinnot ovat keväällä karmininpunaisia, mutta joulun ajan vähäinen valo aiheutti kukkiin kalpean vihreän värin.

Tällaista joulukuusen kukintaa voi nykyisinesintyä, kun käytetään sellaisia kuusenjalkoja, joissa on vettä ja kuusena on ison kuusen latva, johon kävyt kesäisin normaalisikin ilmestyvät. Tavallisestihan joulukuuset ovat nuoria näreitä, joihin ei vielä tule mitään käpyjä luonnossakaan.

Kuusi ei kuki joka vuosi tai kukinta on hyvin vähäistä eikä näin ollen joka vuosi ilmesty uusia käpyjä kuuseen. Kuusen kukkasilmut syntyvät jo edellisenä kesänä, ja jos kesä on pitkä ja varsinkin syksystä on pitkälti lämmintä, syntyy kukkasilmuja tavallista enemmän, ja seuraava vuosi on sitten oikea käpyvuosi. Tällaisia käpyvuosia näyttää täällä tulevan aina muutaman vuoden kuluttua. Nyt oli emikukintoja joulukuusessa erittäin runsaasti. Näin ollen näyttäisi ensi kesästä tulevan oikea kuusen käpyvuosi.

Viljo Åberg

YLÄ-SAVON NUORTEN LUONTOLEIRI RAUTAVAARALLA

Viime kesänä Luupuvvedellä järjestetyn pohjoismaisen lintuleirin innoittamana ovat Ylä-Savon kuntien nuorisolatakunnat päättäneet järjestää "Ylä-Savon nuorten luontoleirin" Rautavaaran Metsäkartanolla 4. - 7.8.1986. Leirin vetäjiksi ovat lupautuneet Luonto-Liiton ohjaajat. Myös ILYY:n ja muiden Ylä-Savossa toimivien luontoyhdistysten puoleen on päätetty kääntyä käytännön asioissa.

Teemoiksi leirillä tulee

1. Kansallispuiston tunnusmerkit
2. Suotyypit/kasvisto/eläimistö
3. Luontokuvaus
4. Luonnon muistomerkit
5. Metsävuosi -86

Kohderyhmäksi on valittu 8 - 12-vuotiaat nuoret. Leirin järjestäjät toivovat leirille runsasta osanottoa kaikista Ylä-Savon kunnista.

**Kurssi- ja leirikeskustoimisto, Virastotalo,
73900 Rautavaara puh. 976-804 80/73**

MUSTARASTAS TALVEHTI IISALMESSA

Kuluvan talven aikana on tullut ILYY:n lintujaostolle useita ilmoituksia mustarastaan (*Turdus merula*) esiintymisestä pihojen lintulaudoilla ja syöttöpaikoilla. Helmikuun aikana pahimpana pakkasaikana soittivat havainnoistaan useat Haukiniemenkadun varrella asuvat lintujen ystävät. Talven mittaan mm. päätoimittaja Eeva Remes on kertonut useista mielenkiintoisista lintuhavainnoistaan Haukiniemellä mm. tämän mustarastaan vierailusta.

Mustarastaat muuttavat lounaiseen ilmansuuntaan, enimmäkseen Englantiin. Muutamia yksilöitä talvehtii silloin talvoin Etelä-Suomessa ja joskus näillä Ylä-Savon korkeuksilakin asutuskeskuksissa. Tietolähteet kertovat, että runsaina pihlajanmarjatalvina talvehtiminen saattaa olla runsastakin. Kottaraisen talvehtiminen näillä seuduilla on harvinaisempaa, mutta niitäkin on tavattu talvisin joskus Iisalmessa. Myös tänä talvena kottaraisen nähtiin liikkuvan keskikaupungilla.

Jaakko Laasanen

* * * * *

PÄHKINÄHAKKI, NIMELTÄÄN "MOUKARIMIES" JA KUMPPANIT

Kerronpa teille tarinan tuntemattomista linnuistani, jotka ilmestyivät viime vuoden joulukuun 4. päivänä parvekkeelleni ja ovat siinä ruokailleet koko päivän aamusta klo 10 aina iltapimeään noin klo 17 asti ja vasta pimeällä poistuneet yöksi jonnekin palatakseen joka päiväcleilemaan ja lepäämään ruuan ääreille- Tämä on ollut minulle mielenkiintoinen ja kiinnostava seuranta näiden kuukausien aikana lintujen päivittäisestä syöntitotutteluistaan eri ruokiin ja muutenkin ne ovat olleet aika kesyjä - eivät piittaa mitään aivan vieressä tapahtuvista ulkopuolisista toiminnoista. Ne käyvät parvekkeen reunalta katsomassa, mitä on tekeillä, toteavat ihmisten liikkeit ja palaavat löhöämään ruuan ääreen. Tämän tehtävän hoitaa aina yksi. Sain selville niiden lajin kysymällä lintuasiantuntija Kai Jäderholmilta. Ne ovat "Siperian hakkeja".

Huomasin parvekkeelleni (Ikerros) ensimmäiseksi tämän urospuolisen hakkaavan kovalla voimalla tintin talia. Luulin sitä ensin joksikin pöllöksi, mutta kun se kääntyi, huomasin sen joksikin uudeksi, tuntemattomaksi linnuksi. Jäisen talin syöntitavan mukaan ristin sen "Moukarimieheksi" ja huomasin samalla, että sillä oli kaksi tyttöä mukanaan.

Luulin näitä tytöiksi siksi, kun ne olivat pienempiä ja söivät nätimmällä tavalla. Ne kulkivat aina yhdessä, joten ne olivat ns. "porukka". Joulukuun lopulla ilmestyi tähän porukkaan ensin yksi uusi tyttö ja vielä viikon kuluttua toinenkin. Nyt niitä oli kaikkiaan neljä naarasta ja yksi uros. Uudet tulokkaat olivat hiukan erillään, orrella oli pieni välimatka toisiin, mutta syönti tapahtui neljän ryhmässä kitkatta. Näistä jälkeentulijoista toinen oli jopa joskus öitäkin parvekkeella. Se nukkui joko lintunö-kissä (iso ruokamökki), pöydällä tai lattialla ikkunan tai oven edessä. Luulin sitä ensin sairaaksi, mutta sitä se ei ollut.

Ruokailussa näytti olevan "kastijako", sillä naaraat väistyivät pois ruokapaikalta kun uros söi ja palasivat vasta kun moukarimies oli vetäytynyt pois ruuan äärestä. Ensimmäiset söivät vain talia ja päälle aina paljon lunta, joten parvekkeen laidat pysyivät koko talven lumettomina. Tarjosin niille vaihtoehtoruokia ja myöhemmin ne sitten alkoivatkin syödä maapähkinöitä. Hasselpähkinät eivät kelvanneet ja naaraat siirtyivätkin sitten syömään lisäksi grahamleivän muruja pähkinän ja talin lisäksi. Talin ne ovat tosin jo jättäneet pois ruokavaliostaan, se oli kovan pakkasen herkkua. Moukarimies on nyt ihastunut hampunsiemeniin, joita se nyt ahmii. Pakkasella ne eivät kelvanneet. Eivät myöskään erilaiset pakastemarjat maistuneet, vaikka yrittivät kyllä tutustua niihinkin. Ei niille kelvanneet auringonkukan siemenet, ei kaurat eikä kauraryynitkään.

Oli mielenkiintoista seurata niiden päivittäistä parveke-elämää. Ne ovat siistejä lintuja. Puhdistivat kerran päivässä itsensä, varmaan joka höyhenen ja sulan juurta myöten ja nokkaa puhdistettiin jatkuvasti. Moukarimies keräsi aina suuhunsa ensin ruokaa ja meni parvekkeen laidalle ja oksensi sen siihen ja sitten keräsi sen oikein taitavasti uudelleen kupuunsa. Tämä kai siksi, koska se söi aina kaiken hotkimalla - piti sitten käydä panemassa ne uuteen

järjestykseen ja usein se piilotti ruuan jonnekin ja tuli uudestaan 10 min. sisällä takaisin hakemaan uutta lastia. Näin sen talvella peittävän kerrostalomme pihan männyn oksan juureen ruokaa. En tiedä, onko se enää niitä muistanut sen jälkeen etsiä käyttöönsä.

Nyt ovat tyttölintuni hävinneet. Noin pari viikkoa sitten ensin häipyivät jälkimmäiseksi tulleet ja nyt se parivaljakkokin. En ole nähnyt sitten helmikuun lopun jälkeen käyvän. Missähän ovat - ettei vain olisi pikkupojat ampu-neet piksillä tai sitten ne ovat ilman moukarimiestä läh-teneet vaellukselle jonnekin. Moukarimies on nimittäin vie-lä täällä ja käy noin kahden tai kolmen päivän välein ke-räämässä kupuunsa vain yksistään hampun siemeniä. Olisikohan ne naaraat voineet ruveta täällä pesimispuuhiin, kukapa tietää.

Viikko sitten satuin näkemään pihan puolella, varpusten syöttöpaikalle yrittävän toisen uroslinnun, mutta siihen ilmestyi toinenkin uros heti. Pidin sitä moukarimiehenä, koska se kävi kuin kukko päälle ja ajoi vieraan pois. Sen jälkeen ei ole näkynyt muita kuin tämä vanha asukas yksin käyskentelemässä. Tänään 19.3. se tuli taas aamulla vähän vaille 10, söi ja keikaili pitkään parvekkeen reunal-la. Kuvasinkin sen tänään, harmittaa vain kun ei tullut tehtyä sitä talvella, kun ne olivat vielä kaikki yhdessä.

En ole koskaan erikoisemmin kiinnostunut linnuistamme, vaikka näitä tavallisia varpusia ja tinttejä tuleekin ruo-kittua, mutta nämä vaeltajat olivat mieltä kiinnostavia seuralaisia. Niitä taitaa tulla ihan ikävä, nyt kun ne ovat häipyneet.

Helmi Kokkonen

Pähkinähakit ovat näyttäytyneet vaellusretkellään Iisalmessa eri puolilla kaupunkia syksystä lähtien. Viimeksi yksi yksilö tavattiin kaupungintalon pihassa 11.4.

Toimitus

VÄLIMERENMAIDEN ILMASTON PÄÄPIIRTEISTÄ POHJANA NIIDEN
KASVILLISUUDELLE

Viime vuosien aikana on Välimerenmaista tullut suomalaisen matkailijan ja lomanviettäjän suosituin kohde. Tähän ovat vaikuttaneet ihanteellisen lomailmaston ja kaikkia kiinnostavan vanhan kulttuurin lisäksi myös upea luonto ja sen soveltuvuus munipuoliseen maatalouteen. Erikoista kiinnostusta herättävät nimenomaan kasvit ja kasvillisuuden vuodenaikainen vaihtelu, jotka tarkasti seuraavat "ilmaston vaihtelua".

Välimerenmaat kuuluvat ilmastonsa takia ns. talvisateiden alueisiin. Nämä sijoittuvat subtrooppiseen eli lämpimään vyöhykkeeseen noin 30°- 45° vaiheille sekä pohjoiselle että eteläiselle pallonpuoliskolle. Pohjoista edustavat Välimerenmaiden lisäksi Kalifornia, eteläistä taas Keski-Chile, Kapmaa sekä alueet Lounais- ja Etelä-Australiassa.

Ilmasto määräytyy talvisateiden alueilla maapallon tuulivyöhykkeiden siirtymisen mukaan. Nämä seuraavat auringon zenittiasemaa. Pohjankesällä, jolloin aurinko paistaa kohtisuoraan kravun kääntöpiirille, siis lähimmäksi Suomea, seuraa koillispasaatin vyöhyke mukana ja aiheuttaa Välimerenmaihiin korkeapaineen. Pohjantälvellä taas, jolloin aurinko on zenitti- asemassa kaukana etelässä kauriin kääntöpiirillä, seuraa koillispasaatin vyöhyke sitä etelää kohti ja Välimerenmaat joutuvat pohjoisesta paikalle tulevien länsituulten vyöhykkeeseen. Nämä tuovat Atlantilta mukanaan liikkuvia matalapaineita. Seuraa kostea ja leuto talvi. Lämpötilat vaihtelevat talvella +2 ja +24 asteen välillä. Sadetta tulee ajoittain rajustikin, usein ukkosen myötä. Joinakin vuosina on jopa runsaasti lunta ja pakkasiakin kuten talvella 1985-86. Suuri valuminen lisää maaperän eroosioalttiutta. Kesät ovat kuivia, lämpimiä (vaihtelua välillä +13 ja +40 astetta), usein helteisiä ja pölyisiä. Suuri haihtuminen kesällä on myös omiaan lisäämään maaperän eroosioalttiutta.

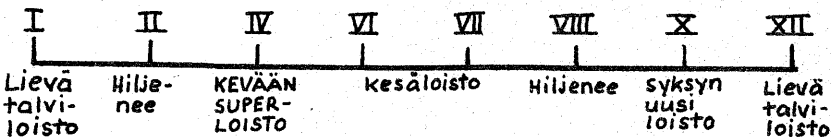
Talvi-kesä -vaihtelun lisäksi luonteenomaista Välimerenmaiden ilmastolle on se, että ilmasto viilenee ja kosteutuu pohjoista kohti sekä kuivuu ja mantereistuu itää kohti. Koko vuoden keskilämpö Välimerenmaissa on noin +17 astetta (vrt. Suomi n. +4 astetta). Vuoden sademäärä taas on suurinpiirtein sama kuin meillä Suomessa eli n. 500 mm.

Voidaan hyvällä syyllä väittää, että kesä on Välimerenmaissa talvea hankalampi tai ainakin yhtä hankala kuin talvi ihmisen kannalta. Tämä näkyy mm. tarkoissa siesta- ja lomakuukausiajoissa. Kuitenkin kasvukausi jatkuu Välimerenmaissa tehokkaasti läpi vuoden. Matkailijaa ja lomanviettäjää viehättää erikoisesti alueen kukkaloisto. Keskitalvellakin ovat monet upeat kukat maisemaa hallitsemassa. Helmikuu ja maaliskuu alkua "vetävät hiukan henkeä", mutta huhtikuussa ollaan todellisessa superloistossa, joka jatkuu kesään, tosin eri kasvilajit vuorottelevat. Heinäkuussa satteiden ollessa minimissään maisema tulee alakuloiseksi, paikoin jopa kulottuu, on "ankein aika". Syyskuussa alkaa upea kukkien syysloisto ja jatkuu sitten keskitalveen uusilla lajeilla.

Matti Tallgren

Kasvukausi vuoden läpi

Kukkaloistoa turisteille

KASVILLISUUDESTA TALVISATEIDEN ILMASTON ALUEELLA

Nankealehtisten puiden ja pensaiden kasvillisuus on vain pieni osa 35 leveyspiirin vyöhykkeestä. Suurin osa on aavioita ja puoliaavikoita, ja itärannikoilla kasvaa subtrooppisia, kosteita lehtimetsiä.

Välimeren alueen alkuperäisistä metsistä on vain rippeitä jäljellä. Sen sijaan metsien eri hävitysasteita edustava kasvillisuus on yleistä. Ainavihreissä metsäraiskioissa eniten on tammimetsiä, joissa yleisin laji on rantatammi. Ylempää vuoristoista tapaa havupuumetsiköitä, esimerkiksi aleponmänty kasvaa jopa 1000 m korkeudessa. Puiden lehdet ovat kovia, vahapintaisia ja tuoksuvia, puun kaarna on vahva ja uusiutuva, useilla lajeilla pehmeä. Metsien aluetta on yritetty laajentaa istutuksin; kuuluisia ovat esim. Israelin istutusmetsiköt ja Jugoslavian laakerilehdot.

Hakatun ja poltetun metsän tilalle kasvaa 10 - 15-vuodessa macchiapensaikko. Nimi macchia tulee erään kasviryhmän korsikalaisesta nimestä. Macchiakistukset ovat n. metrin korkuisia pensaita, joita löytyy Välimeren alueelta parikymmentä lajia. Kistuksen kukat ovat kauniit, valkoiset ruusumaiset ja tuoksuvat. Lehdet ovat kapeat, karvaiset ja tahmeat. Kistuksista saatua hartsia, ladanumia, on käytetty lääkkeeksi ja kosmetiikkaan.

Nämä pensastot eivät enää voi metsiksi kasvaakaan, koska maaperä on kulunut liian ohueksi puunjuuristolle. Macchiapensastoissa erotetaan eri tyyppejä. Kun korkea macchiapensaikko hakataan ja kulotetaan toistuvasti ja alueella laidunnetaan lampaita ja vuohia, pensasto mataloituu alle metrin korkuiseksi ja harventuu. Tästä kasvillisuudesta käytetään nimeä Garigue erään sen tyyppilajin, kermestammen mukaan. Välimeren itäosissa pensastosta käytetään nimeä frygana ja Espanjassa tormillares. Tässä pensaikossa kasvaa piikkisiä jopa myrkyllisiäkin kasvilajeja, joilla on erilaisia keinoja veden haihtumisen estämiseksi.

KASVILLISUUDESTA TALVISATEIDEN ILMASTON ALUEELLA

Nankealehtisten puiden ja pensaiden kasvillisuus on vain pieni osa 35 leveyspiirin vyöhykkeestä. Suurin osa on aavioita ja puoliaavikoita, ja itärannikoilla kasvaa subtrooppisia, kosteita lehtimetsiä.

Välimeren alueen alkuperäisistä metsistä on vain rippeitä jäljellä. Sen sijaan metsien eri hävitysasteita edustava kasvillisuus on yleistä. Ainavihreissä metsäraiskioissa eniten on tammimetsiä, joissa yleisin laji on rantatammi. Ylempää vuoristoista tapaa havupuumetsiköitä, esimerkiksi aleponmänty kasvaa jopa 1000 m korkeudessa. Puiden lehdet ovat kovia, vahapintaisia ja tuoksuvia, puun kaarna on vahva ja uusiutuva, useilla lajeilla pehmeä. Metsien aluetta on yritetty laajentaa istutuksin; kuuluisia ovat esim. Israelin istutusmetsiköt ja Jugoslavian laakerilehdot.

Hakatun ja poltetun metsän tilalle kasvaa 10 - 15-vuodessa macchiapensaikko. Nimi macchia tulee erään kasviryhmän korsikalaisesta nimestä. Macchiakistukset ovat n. metrin korkuisia pensaita, joita löytyy Välimeren alueelta parikymmentä lajia. Kistuksen kukat ovat kauniit, valkoiset ruusumaiset ja tuoksuvat. Lehdet ovat kapeat, karvaiset ja tahmeat. Kistuksista saatua hartsia, ladanumia, on käytetty lääkkeeksi ja kosmetiikkaan.

Nämä pensastot eivät enää voi metsiksi kasvaakaan, koska maaperä on kulunut liian ohueksi puunjuuristoille. Macchiapensastoissa erotetaan eri tyyppisiä. Kun korkea macchiapensaikko hakataan ja kulotetaan toistuvasti ja alueella laidunnetaan lampaita ja vuohia, pensasto mataloituu alle metrin korkuiseksi ja harventuu. Tästä kasvillisuudesta käytetään nimeä Garigue erään sen tyyppilajin, kermestammen mukaan. Välimeren itäosissa pensastosta käytetään nimeä frygana ja Espanjassa tormillares. Tässä pensaikossa kasvaa piikkisiä jopa myrkyllisiäkin kasvilajeja, joilla on erilaisia keinoja veden haihtumisen estämiseksi.

Ilman suojelutoimia pensasto muuttuu vähitellen puoliaavikoksi, jolla kasvaa yksivuotisia siemenkasveja, sipuli- ja mukulakasveja. Nämä kasvavat ja kukkivat nopeasti kevään tai alkusyksyn suotuisan ilmaston aikaan ja muulloin maisema on ankea ja autio. Puoliaavikkoakin käytetään laiduntamiseen. Siellä menestyy esim sinimailanen, joka on ravinteikas rehu-kasvi. Se pystyy tunkemaan juurensa jopa kahden metrin syvyyten ja käyttää hyväkseen ilmakehän tyypeä.

Talvisateiden ilmastossa Välimeren alueella kasvillisuuden kehityksessä luontainen kliimaksi ovat tuhansia vuosia sitten olleet metsät, mutta maaperän kulumisen vuoksi puut eivät enää voi kasvaa. Ihmisen toiminnan vaikutuksesta kasvillisuus on jatkuvassa sukkessiossa ja aavikoituminen näyttää suuntautuvan myös Saharasta pohjoiseen. Tehokkaita toimia, maaperän suojelemista tarvitaan tämän kehityksen pysäyttämiseksi.

Sirkka Immonen

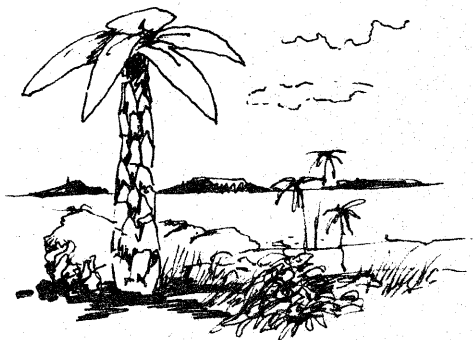
Lähdekirjoja:

Otava: Kasvien maailma

Otavan iso kasvitietosanakirja 1981

Tammi: Vedel-Als-Rasmussen: Välimeren puut ja pensaat 1977

WSOY: Hyötykasvit värikuvina

BOTANISTI VÄLIMEREN MAISEMISSA

Etelän suurissa turistikeskuksissa on taitavat oppaat, jotka selostavat asiantuntemuksella seudun värikästä historiaa. Ympäröivästä luonnosta he eivät yleensä paljoakaan puhu, vaikka täältä pohjoisesta tullee on siinäkin ihmettelemistä. Koko kasvikuntahan on siellä aivan vierasta. Kotoiset puumme, mänty, kuusi ja koivu puuttuvat täysin, ja kukkasveista löytää vain joitakin tuttuja huonekasvejamme.

Välimeren alueella tavataan kyllä hyvin monia puulajeja, mutta ei esim. meidän mäntyämme lainkaan. Koko välimeren alueella on yleisenä aleponmänty, jolla on vaaleanvihreät n. 10 cm pitkät neulaset ja jonka runko on hieman huonotuoinen, usein melko kempura. Kaunis suorarunkoinen on sensijaan sinivihreä sypressi, aikoinaan tärkeä laivanrakennuspuu ja nykyisin suosittu puistopuu, joka kyllä esiintyy vieläkin myös metsäpuuna.

Välimeren alueen lehtipuista on tyypillinen öljy- eli oliivipuu, joka alunperin on kotoisinkin alueen itäosasta. Puita kasvatetaan harvassa, ja aluskasveina viljellään vihanneksia, viinirypälettä tai vaikkapa ohraa. Oliivipuu näyttää kaukaa harmaanvihreältä muistuttaen vähän hopeapajua. Sen hedelmistä on vanhoista ajoista lähtien saatu puristamalla ruokaöljyä.

Monista eteläisistä lehtipuulajeista tapaa täällä usein eukalyptuksia, jotka ovat kotoisin Austraaliasta. Niitä on kahta pääalajia, jotka eroavat toisistaan siten, että toisella on kaarnainen kuori mutta toisen kuori lohkeilee pois, ikään kuin puu riisuisi vaatteitaan kuin paraskin strippari.

Pensaista tunnistamme sentään omat huonekukkamme joulutähden ja oleanderin, jotka siellä kasvavat kookkaina pensaina tai jopa pieninä puina. Pihojen kaunistuksena on köynnös,

ihmepensas eli Bougainvillea, joka kukkii runsaasti ja pitkään. Ihmepensas ei myöskään ole alkuperäinen Välimeren alueen kasvi, vaan on kotoisin Amerikasta. Macchialla, kuivilla kalkkikivi- ja sora-alueilla, kasvaa monenlaisia kuivuutta kestäviä pensaita kuten foinikian kataja, salvia ja myrtti, joka ennen täällä Suomessa oli joka tuvan ikkunalla.

Puita, pensaita ja värikkäitä kukkia riittää. Välimerihän on ollut jo tuhansia vuosia vilkkaan merenkulun ja kaupankäynnin aluetta. Kauppiat ja merenkulkijat ovat aikain kuluessa tuoneet sinne suuren määrän kasveja muualta, muista maanosistakin. Välimeren alueella lasketaan olevan alkupepisiä kasveja ehkä n. 3000, mutta ihmisten toimesta sinne on tuotu ainakin sama määrä lisää. Meillä täällä Iisalmessa on n. 600 eri kasvilajia, jos kaikki harvinaisetkin putkilokasvitulokkaat otetaan lukuun.

Suomessa on joku vuosi sitten ilmestynyt kirja "Välimeren alueen puut ja pensaat". Etelän matkalle lähtijän kannattaa hankkia sellainen mukaansa. Sen avulla Välimeren luonto avautuu aivan eri tavalla.

Jos oikein haluaa saada kaiken irti Etelän matkasta, ottaa innokas botanisti mukaansa kevyen kasvien matkaprässin. Jokaisen vähänkin kasveista kiinnostuneen kannattaa prässätä tyypillisiä kasveja sanomalehtien tai kirjojen välissä. Kotona voi sitten ostaa sellaisen kympin valokuva-albumin, jossa on kontaktimuovilehdet, ja kiinnittää kasvinäytteet sinne, vaikkapa valokuvien joukkoon. Sitä on sitten mieluista vielä vuosien jälkeenkin katsella ja muistella miltä näytti tamariski tai Johanneksen leipäpuu.

Viljo Åberg

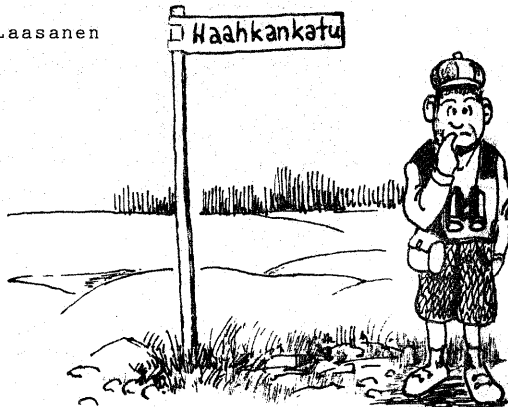
HAAHKANKATUKO IISALMESSA?

Haahka (Somateria mollissima) on vesilintu, joka elää maasamme merensaaristossa. Runsaslukuisimmin sitä tavataan Ahvenanmaan saaristossa. Vahva kanta on myös Saaristomerellä, Suomenlahden länsiosissa, Porvoon saaristossa sekä Pohjanlahden eteläosissa ja Merenkurkussa.

Tänne kaukaiseen sisämaahan Iisalmeen ei haahka eli "kalkas" ole muuttomatkoihlaankaan eksynyt. Tästä syystä voimme kysyä kaupungin tekniseltä virastolta, mihin perustuu nimi "Haahkankatu" Iisalmen lintukylässä? Siellä on myös Allinkatu, vaikka alli ei ole myöskään paikkakunnalla asuva vesilintu. Alli on kerran kuitenkin eksynyt tänne, niinkuin Iisalmen Luontouutiset tässä numerossa kertoo. Se ei liene kuitenkaan ollut tiedossa silloin kun näitä kadunnimiä on ristitty. Voisihan Lintukylässä olla tilapäisen vierailun perusteella vaikka Harjalinnunkatu, majailihan täällä muutamän päivän ajan harhautunut harjalintu pari syksyä sitten.

Edellisen perusteella toivoisi kadunnimiä suunniteltaessa, että pitäydyttäisiin paikallisten eläinten ja kasviston nimistöön kuvaannollisesti ja käännyttäisiin alan asiantuntijoiden puoleen. Luontoasioita tuntevien tahollä tällaiset kadunnimet tuottavat ristiriitaisia tunteita.

Jaakko Laasanen

ILYY:N JAOSTOT

	<p>HYÖNTEIS- JAOSTO</p>	<p>MATTE TALLGREN</p>
	<p>KASVIJAOSTO</p>	<p>VILJO ÅBERG</p>
	<p>LINTUJAOSTO</p>	<p>JAAKKO LAASANEN</p>
	<p>NISÄKÄS- JAOSTO</p>	<p>UOLEVI SKAREN</p>
	<p>YMPÄRISTÖN- SUOJELUJAOSTO</p>	<p>ERKKI VÄISÄNEN</p>
	<p>MUSEOJAOSTO</p>	<p>EERO ANTIKAINEN</p>
	<p>TÄHTIJAOSTO</p>	<p>LAURI RYYNÄNEN</p>
	<p>VALOKUVAUS- JAOSTO</p>	<p>KAI JÄDERHOLM</p>